

Антоніна Дем'янюк,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет
Анна Книш,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ

В сучасних умовах стрімкої цифровізації освітнього простору стратегічні напрями розвитку дистанційного навчання в закладах вищої освіти визначаються інтеграцією інноваційних технологічних рішень, інтелектуальних систем підтримки освітнього процесу та формуванням комплексних цифрових екосистем, здатних забезпечувати персоналізовані та адаптивні форми взаємодії зі здобувачами. Вектор трансформацій спрямований на розбудову цілісного цифрового середовища, яке об'єднує технологічні, педагогічні, організаційні та комунікативні компоненти, забезпечуючи якісний доступ до освіти та високий рівень академічної підтримки незалежно від часу й місця здійснення навчальної діяльності. Вибудова ефективної організації дистанційного освітнього процесу передбачає вдосконалене застосування платформ управління навчанням (Moodle, Canvas, Brightspace тощо), які виступають ядром цифрового середовища, забезпечуючи структуроване подання навчального контенту, інтерактивні можливості взаємодії учасників освітнього процесу, автоматизовані системи контролю знань та можливості для побудови індивідуальних навчальних траєкторій. Інтелектуальні модулі адаптації навчальних маршрутів, рекомендаційні алгоритми та автоматизовані інструменти оцінювання відкривають можливості для реалізації гнучких і персоналізованих форматів освіти, спрямованих на посилення автономії здобувачів і підвищення ефективності засвоєння матеріалу [1, с. 47–48].

Важливою складовою розвитку дистанційного навчання є впровадження мультимедійних та імерсивних технологій: інтерактивних симуляцій, AR/VR-середовищ, віртуальних лабораторій, цифрових кейсів і практикоорієнтованих модулів. Такі інструменти забезпечують поглиблене практичне навчання, моделюють реальні професійні ситуації та сприяють формуванню компетентностей, затребуваних сучасним ринком праці. Невід'ємною передумовою ефективної організації дистанційного навчання є розвиток систем освітньої аналітики, які дозволяють здійснювати комплексний моніторинг навчальної активності, успішності, динаміки засвоєння матеріалу та залученості здобувачів. Інструменти Learning Analytics та Predictive Analytics забезпечують раннє виявлення ризиків академічного відставання, прогнозування результатів навчання та підтримку прийняття управлінських рішень на рівні кафедри, факультету або адміністрації закладу. Такий підхід сприяє проактивній підтримці здобувачів та оптимізації освітньої взаємодії.

В цифрову епоху важливою домінантою трансформації дистанційних форматів навчання також стає інтеграція штучного інтелекту, який виконує функції персоналізації, автоматизації та інтелектуальної підтримки всіх елементів освітнього процесу. Адаптивні алгоритми AI здатні аналізувати прогалини у знаннях, підбирати індивідуальні навчальні ресурси, регулювати складність і темп опрацювання навчального матеріалу. Крім того, AI-помічники та чат-боти забезпечують миттєву консультативну підтримку, сприяють своєчасному отриманню інформації, допомагають у плануванні навчальної діяльності та формують безперервний комунікаційний супровід здобувачів [2].

Доцільно зазначити, що з метою оптимізації дистанційного навчання в контексті реалізації його організаційних засад важливо передбачати створення в ЗВО спеціалізованих структурних одиниць – Центрів дистанційної освіти, методичних відділів, підрозділів технічної підтримки, які забезпечують координацію процесів проєктування, впровадження та супроводу дистанційних курсів. Розроблення нормативно-правової бази, внутрішніх регламентів, політик академічної доброчесності та безпеки даних становить фундамент для стабільної та якісної реалізації дистанційного навчання, забезпечуючи прозорість організаційних процесів і підзвітність учасників освітнього середовища. Функціонування дистанційної освіти неможливе без розвиненої соціально-комунікативної складової, яка підтримує мотивацію, взаємодію та психологічний комфорт здобувачів. Організація онлайн-консультацій, групових обговорень, форумів, цифрових спільнот, наставницьких програм і систем регулярного зворотного зв'язку формує соціально насичене освітнє середовище, що забезпечує ефективне залучення здобувачів до освітнього процесу та сприяє розвитку навичок командної взаємодії в онлайн-просторі.

Перспективи розвитку дистанційного навчання також стосуються забезпечення технологічної доступності до освітніх ресурсів: адаптивними інтерфейсами, мобільними застосунками, можливістю офлайн-доступу до матеріалів, що дозволяє усунути цифрові бар'єри та створити рівні можливості для здобувачів незалежно від технічних або територіальних обмежень. Розширення цифрової інфраструктури, модернізація мережевих систем і впровадження хмарних сервісів формують технічну основу для стійкого функціонування онлайн-освіти.

Отже, розвиток та оптимізація дистанційного навчання в закладах вищої освіти в цифрову епоху передбачають комплексну модернізацію освітнього процесу в контексті технологічних, педагогічних та організаційних інновацій. Успішність цих трансформацій визначається здатністю закладів вищої освіти інтегрувати інтелектуальні технології, формувати адаптивні цифрові екосистеми та забезпечувати високий рівень підтримки здобувачів, що сприятиме підвищенню якості освіти та конкурентоспроможності академічного середовища в умовах глобальних цифрових змін.

Список використаних джерел

1. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. Ребухи Л.З. [Ребуха Л.З., Білоус І.І, Дем'янук А.В.,

Кричківська О.В., Савіцька В.В., Брик Р.С., Кавецький В.Є.]. Тернопіль, ЗУНУ. 2022. 143 с.

2. Проблеми і перспективи розвитку онлайн-освіти: монографія / за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, С. І. Котенка. Суми : Сумський державний університет, 2023. 125 с.